

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.,
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányüzsdékben.

Közegészségünk 1907-ben

Bierbauer Viktor dr. városi tisztviselő orvos a napokban tette meg évi jelentését városunk elmúlt esztendei közegészségéről. Némi megnyugvás mellett, — amennyiben nagy méretekben pusztító veszedelem nem zúdult meg városunk lakosságát — aggodalommal kell látnunk a fejünk fölött cernászalon lebegő Damokles kardját. Az Isten keze megemelt bennünket minden nagyobb veszedelemtől, de azokat az eszközöket, amelyek a baj gyökeres távoltartását biztosítanak számunkra, még mindig nélkülözzük. Nincs vízvezetékünk s ezért a tifusz állandó hivatlan vendégünk, iskolágyünk rendezetlensége a legnagyobb veszedelmet zudíthatja ránk. Kórházunk nincs, a mi van csak szükségbeli célnak felel meg.

Örömmel látjuk, hogy dr. Bierbauer Viktor főorvos kész programot tár elénk, a mely a jövő évben megvalósításra vár. A mellett ki kell tartanunk és minden tekintetét félretéve sürgetnünk kell a megvalósítást. A részletes és mindenre kiterjedő jelentést olvasóinknak s az illetékes köröknek jóakaró figyelmébe ajánljuk:

A város közegészségének javítására föltétlenül szükséges a jó ivóvíz. A már megszavazott vízvezetéknek mielőbbi beállítása, ugymondhatni létkérdés, mert míg egyrészt az utcák, terek tisztántartása által a tuberkulikus betegségek az utca porának lekötése következtében apadni fognak, valószínűleg lassan-lassan csekélységre lefognak, addig másrészt a hasi hagymáz teljesen meg fog szünni. Ez utóbbi kór a Vásártér 7 és 21 számú házak közt, a legszenyesebb Öszt utcában s ezen helyek környékén uralkodott. Ebből folyólag 2 kut betemetve lett, 4 kut újra furva, 5 pedig iszapoltva, illetve gyökeres tisztításnak volt több ízben alávetve. A kutak vizében, bárha nem is lettek a tifusz bacillussal feltalálva, mégis oly az egészségre káros alkatrészek voltak bent, hogy a kutak betömésére föltétlenül szükség volt.

Iskoláink tulzsfuftságán a már megszavazott Deák Ferenc-utcai iskola lesz hivatalos segíteni. Ezen iskolának a folyó évben nemcsak hogy késznek kell lenni, hanem szeptember elején meg is kell nyílni. Ezen iskola megnyitása után a belvárosi iskolán is segíteni kell, melynek földszintjén levő tantermeket jól nevezik kriptáknak. Remélhetőleg ezen is segítve lesz.

Elmebeteg ügyünk mostoha gyermek s nem épen csak helyi érdekű, de országos baj is. A jelenlegi kórházi férő helyek minimálisan elégtelenek úgy, hogy sokszor kénytelenek vagyunk elmebetegjeinket a városi zárkákba elhelyezni, míg felvételt nyerhetnek a kórházba s ezen elhelyezés minden ápolást nélkülöz. A város, kórház céljaira örökölt nagyobb összeget, ez összegből vagy a most már meglévő elmebeteg osztályt kellene bővíteni, ez helyi érdek, vagy egy új

elmeógyógyító intézet lenne létesítendő s ez helyi és országos érdek egyszerre.

Ezen összeggel kell, vagy bárminőből egy új járvány kórházat építeni, nem csak azért mert a mostani egy rozzant vityilló, mert körül van lakott részekkel véve, közvetlen a mentelep mellett, nagy forgalmu út mentén és a vasút közelében. Ezen új járvány kórházba kell jönni a kibővített fertőtlenítő intézetnek is.

Élelmi szereink, különösen a tej és annak termékei gyakran hamisítottak, azért nyilvános vegyvizsgáló állomás felállítása szükséges, milyen intézetek már majd minden nagyobb városban működnek. A szabályrendelet tervezet kész, e szerint az előkészületek megvannak s benyújtott tervezet szerint ezen intézet fenntartása a városnak semmibe sem kerül, de első berendezésre mintegy 3000 korona kell. Az intézet fenntartja önmagát, sőt a 3000 korona is 5-6 év alatt vissza fizethető.

A város közegészsége 1907-ben jobb volt mint 1906-ban. Születés több, halálozás kevesebb. Járvány nem volt, míg 1906-ban a vörheny és kanyaró járványszerű volt.

Született 1088. Ebből törvényes fi 520, nő 512. Törvénytelen fi 20, nő 38. Ikerpár 9. Házaságkötés 319.

Halálozás 803. Ezekből fi 421, nő 382. Ebből 7 éven alul volt törvényes fi 139, nő 127. Törvénytelen fi 3, nő 7. Kórházi halottakból idegen 38, helybeli 85. Születési többlet 285. Ha a kórházban elhalt idegeneket nem számítom a városi halottak közé, úgy népesség szaporodás 373.

Nevezetesebb halál okok: veleszületett gyengeség 55, görcsök 15, gyermekaszály 5, bélszúrás 62, dífiteritis 6, szamarhurut 2, vörheny 9, hasihagymáz 11, gyermekágyi láz 1, tüdőlob 74, gümökör 139, guta 47, vizeletbetegség 29, elmebaj 13, aggkór 92, öngyilkosság 11, külföldi halál 2, véletlen 13.

Járványra fajúható kórok állása:
Bárányhimlő: megbetegedett 1 nő, 31 gyermek — 32. Gyógyult 32.

Difteritis: megbetegedett 1 fi, 2 nő, 14 gyermek — 14. Gyógyult 1 fi, 2 nő, 8 gyermek — 11. Elhalt 7 gyermek.

Gyermekágyi láz: megbetegedett 2 nő. Gyógyult 1 nő, elhalt 1 nő.

Vörheny: megbetegedett 4 nő, 66 gyermek — 70. Gyógyult 4 nő, 48 gyermek — 52. Meghalt 9 gyermek, ápolásban maradt 9 gyermek.

Szamarhurut: megbetegedett 49 gyermek. Gyógyult 47 gyermek, elhalt 2 gyermek.

Hasihagymáz: megbetegedett 32 fi, 16 nő, 25 gyermek — 78. Gyógyult 23 fi, 12 nő, 22 gyermek — 62. Elhalt 9 fi, 1 nő, 1 gyermek. Ápolásban maradt 1 gyermek.

Járványos fültömrigylob (Mumpsz) megbetegedett 9 gyermek. Gyógyult 9 gyermek.

A járványkórház folyton nyitva van. Ápolatott: maradt a mult évről 1 nő. Fölvétetett 8 fi, 5 nő. Összesen 14. Ebből gyógyultan elbocsátott 7 fi, 6 nő. Összesen 13. Elhalt 1 fi. Ápolási napok száma 362.

Építési engedély kiadott, részben meg is épültek:

a) **Belterületen:** az új kereskedelmi főiskola, 2 új gyárépület gépház (Felmayer kékfestő-gyár), déli vasuton 2 új gyárépület, új lakház 10, toldalék, vagy pótlépközös 28, gazdasági épület 4.

b) **Külterületen:** új lakház 45, toldalék vagy pótlépközös 4, gazdasági épület 4, 2 új téglagyár (Bernál és társa).

UJDONSÁGOK.

— **Tommy Béla hangversenye.** Mint már minapi számunkban jeleztük, Tommy Béla, városunk jeles hegedűművésze, jelenleg a temesvári városi zeneiskola tanára s helyettes igazgatója március 10-én, kedden, este 8 órakor tartja a szt. István tereben hangversenyét, melyben egyuttal véglegesen búcsút vesz a fehérvári közönségtől. A műsor a következő:

1. Nyitány . . . . . Honvéd zenekar.
2. Beethoven: Románz, f dur . . . Tommy Béla zenekar kísérettel.
3. Major: Szonáta. Np. 53 . . . Schwarzbach Flóra és Tommy Béla.
4. a) D' Ambrósio: Sorenado
b) Sarasate: Spanyol tánc . . . Tommy Béla zongorán kíséri Schwarzbach Flóra és Tommy Béla.
5. Tschajkovsky: Hegedű verseny Tomm Béla zenekar kísérettel.

Különösen ki kell emelnünk az utolsó számot a Tschajkovsky koncertjé, mely nehéz, hálás művet fehérvárot még nem hallottuk. Égügy ujdonság Major Gyula, a külföldön is elismert magyar zeneszerző legújabb szonátája elragadó Andantejével és magyar motívumú Finálejával, melyet Schwarzbach F. és Tommy B. kéziratból játszanak. A tavalyi pécsi zenei kongresszus tagjainak mutatta be legelőször a szerző ezt a művét, általános nagy sikert aratva.

Hisszük és reméljük, hogy a közönség, — mely annyi élvezetteljes órát köszönhet Tommy Bélának, ki városunkban tartózkodása alkalmával mindenkoron készséggel állította művészetét minden nemes, szép eszme szolgálataiba — ez alkalmal megmutatja elismerését Tomm iránt s impozánssá teszi a művész bucsuhangversenyét minél számosabb megjelenés által. Ez kötelességünk legalább is azzal szemben, kinek Frycsaj karmester után elsősorban köszönhetjük zenei életünk örömdetes fellendülését.

— **Népszövetség városunkban.** Székesfehérvár hagyományos vallásosságú népe, a mely az országban mindig előjárt a kath. szervezetnek kiépítésében, lelkesedéssel csatlakozik a kath. Népszövetséghez. A külvárosi kath. körökben néhány hete élénk mozgalom indult a népszövetségi szervezet mielőbbi kiépítésére. Még csak a gyűjtés folyik. A gyűjtőíveknek egyre szaporodó tagok tanuskodnak arról, hogy Székesfehérvár kath. népe megéri az országosan szervezett Népszövetség óriás mérvű horderejét. A Tóvárosban a népszövetségi tagok száma meghaladja a 300-at. De az agitáció aktora lelkesedéssel foly, hogy hihetőleg rövid idő múlva elérje a 1000-et. Csodálatos buzgalommal látnak egyesek a Népszövetség terjesztéséhez. Lehner István, a tóváros egyik legjellegesebb népszövetségi tagja néhány nap alatt egymaga gyűjtött 58 tagot. A Felsővárosban is nagy lelkesedéssel foly az agitáció, ott már a mult vasárnap megalakították a szervezeteket is. A tagok száma 300 körül van. A vízi városban szintén lelkesedéssel folyik a gyűjtés. A Palotavárosban ma este fél 7 órakor lesz értekezlet a Népszövetség érdekében. A szervezetek kiépítése után nagy népgyűlés lesz, amely városunkban és megyékben előkészíti a népszövetségi eszme diadálát.

Mai lapunk 6 oldal.

Egyházmegyei hír. Proláska Ottokár dr. megyéspüspök Braun Gyula dunabogdányi káplánt Izsáimérré helyezte, a honnan a kúti hívek lelki adminisztrálásá is végezni fogja.

A Széchenyi Szövetség, mely ma este fél 6 órakor tartja alakuló gyűlését, háromtagú küldöttséggel tegnap fél 12 órakor tisztelgett dr. Proláska Ottokár megyéspüspöknel. A küldöttség megbízásából Csima Jenő tanárjelölt a megyéspüspököt az alakító Szövetség védnökségének elfogadására kérte fel. A megyéspüspök örömmel vett tudomást a Szövetség megalakulásáról, ígérte, hogy a Szövetség működését figyelemmel fogja kísérni, a védnökséget készséggel elfogadta s kívánta, hogy a Szövetség tagjai komoly önművelő munkásságot fejtsenek ki s szociális képzettséggel párosult lelkesedéssel üdvös munkásságot fejtsenek ki. — Az előkészítő bizottság Széchenyi Viktor gróf főispánt, ki most a tengerparton ült, levélileg fogja felkérni a védnökség elfogadására.

A felsőbb leányiskola. Saára Gyula dr. városunk országgyűlési képviselője régóta minden módon igyekszik azon, hogy a felsőbb leányiskolát állami intézette avatassa, illetőleg: terheit a város vállairól levegye és hívóját minél magasabbra emelje. A jövő héten pénteken megyénk összes országgyűlési képviselőinek élén küldöttségileg megy Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a leányiskola ügyében. A leányiskola ügye ugyanis nemcsak városunk ügye, hanem a megye lakosságáé is, a mely teljes egészében élvezni fogja áldásait. Erossen hiszünk, hogy Saára Gyula dr. faradoklásait teljes siker fogja koronázni, annál is inkább, mert az utat hozzá az ő ernyedetlen kitartása régóta elkészítette.

Pompás siker. A mi főreáliskolánknak sok-sok derék és tehetséges növendéke van, közülük nem egy emelkedik magasra a dicsőség és hír szárnyain. Alkalmadtán szívesen szoltunk és szólnak róluk. Így emlékeztünk meg nem egyszer a derék Fábian-fülről, az intézet méltó büszkeségéről. Az egyik Fábian József tanulmányai olvsgálása után csakhamar segédtanár lett az egyetemen. Most a másiktól hallunk nem kevésbbé dicsőretes hírt. Fábian Gáspár, vagy a mint itthon nevezzük szoltuk, a mi Gazsi barátunk egy pompás sikernek lett részese a műegyetemen. Az intézet legkiválóbb növendékei közül negyven versenyre állottak ki, hogy ki nyeri el a 600 koronás állami díjat. Az ország minden részéből összesereglett ifjak legkiválóbbjai küzdöttek a dobérért s a nyilvános versenyben a mi Gazsi barátunk lett az ország ifjai előtt a legeslegelső. Igen! ifju barátaink! a miig ti itthon a tánc hevében izzadtatok, (jól van! legyetek ti oit is legények a talpatokat és ne a majomsziget szájtatói) addig Gazsi barátunk éjt napallá téve az elmék tornaversenyén küzdött az elsőség pálmájáért. Elnyerte becsülettel, dicsőséggel, a magarcjéből, azt mondja: az Isten segített rá. Igaz! de magad is rajta voltál Gazsi barátunk! Ilyen ifjak kellene nekünk. Acélkarú, egyeneslelkű, tiszta jellemű, a Máriás lobogók alatt küzdő ifjak, ilyenektől várhat aztán valamit a hazá is. Minékünk azonban dicsőségünk, büszkeségünk, most és reméljük: a jövőben is.

Sorozatos előadások. A ciszterci rendi székesfehérvári főgimnázium tanártestülete sorozatos előadásokat rendez. A negyedik előadást az intézet dísztermében március 8-án Erdőssy Bódog tartja ily címen: *Beszédjegyek az elektromosságról II.* Kezdeté delután fél 6 órakor. Meghívó és belépődíj nincs.

Halalozás. Mély részvétellel értesülünk, hogy Wéber Károly, volt v. biz. tag, vaskereskedő, életének 68 éves korában ma hajnalban végegyengülésben elhunyt. Temetése hétfőn d. u. 3 órakor lesz a kigyó-utcai gyászházból.

Március 15. Az Iparoskór és a Polgári Dalkör együttesen fogja megünnepelni március idusát március 15-én este az Iparoskór helyiségében, ének, szavalt és társasvacsorával egybekötve. Az ünnepi beszédeklet Csöppentzky Mihály dr. a Dalkör élnöke és Kirátsi Bódog Iparügyi-eti jegyző tartják. Résztvenni óhajtok részére az Iparoskór szolgálatánál aláírási ív van letéve.

Felhívás. Megyénkben is, sőt mondhatnám: országoszerre el van terjedve egy különös babona, a mely az „ösi ember” nevéhez fűződik. Ez a különben tudatlan, egyébként azonban kereszttül gyűbe mesékkel ülteti fel a hozzá, deken keresztül veszedelmes furfangos ember évtizedeken keresztül gyűbe mesékkel ülteti fel a hozzá, még a Tiszántúlról is vándorló embereket, megingatja őket, hüllükben s gyakran csúfít teszi az egyház tanításait. Körülhüll 10 észendón át tanulmányoztam hóbortjait és sok adatot gyűjtöttem ellene, a melyek nagyban hozzásegítenek a sötét babona kiirtásához. Tapasztalataimat népies modorban az Új-Lapban írtam meg 11 cikkben. Jótékony hatása legalább itt a környékben nem maradt el. Azóta többen Budapestről is felkeresnek már, hogy a cikksorozatot ndjam ki röpiratban. Legújabbban Chay Antal váli pcebános ur 100 példányban rendelte meg az esetleg megjelenő füzetet. Ha legalább 1000 példányban előzetes megrendelést kapnék, szívesen belemennék a röpirat kiadásába. Akkor a legalább 2. ivre terjedő füzet ára példányonként 20 fillér lenne, 2000 példány kiadásával 15000 fillér. Kérem azokat, a kiknek a nép széleskörben való felvilágosítása lélekülön fekszik, szíveskedjenek a füzet kiadását értesíteni arról, hogy a megjelenés esetén hány példányra rellétkálnak, hogy a kiadás ügyében intézkedhessem. Tisztelettel.

Bilkei Ferenc,

a „Fejérmegyei Napló”
főszerkesztője.

Köszönet. Városunk pénzintézetei mint évenként rendszeren, közgyűléstük alkalmával az ideén is alkottak a játékosnyság oltárán. A székesfehérvári takarékpénztár 50, a fejérmegyei takarékpénztár 30, a székesfehérvári kereskedelmi bank szintén 30, koronát juttatott intézetünk segélyegyletünk. Fogadják jótékony cselekedetüket színtele köszönetünkkel. A székesfehérvári áll. főreáliskola igazgatósága.

Érdekes színházi hír. Az ideoi színi évad estői között alig volt csak egyelőnégy is annyira érdekes, mint az, a melyen városunk egyik filozófialag és irodalmilag legképzettebb elméjének műve kerül színpadra. *Regőci Exner* „Győző” főreáliskolai tanár „Föld ura” címmel egy színművet; szociális drámat írt, a melyet Szalkai Lajos színgazgató még e hónapban, az eddigi megállapodás szerint március 14-én fog színpadra hozni. Az előkészületek már serényen folynak, a melyekkel természetesen egyarányu a közönség érdeklődése is. Exner Győző kiváló egyéniség már általánosan ismerik Fehérvárot s tudják, hogy a mit ő alkot, azt fényes elméje olyanná teszi, hogy a közönségnek csak magas szellemi élvezetet nyújthat. Pár év előtt országoszerre feltűntet. keltet *„Réka gyászra”* című verses előbeszéd, a melyet a Magyar Tudományos Akadémia egyhangú dicsőrettel a Nádasy jutalommal tüntetett ki. A „Föld ura” című művet, akik olvasták, filozófiai mélységre és a költői nyelv szépségére Madách: Ember tragédiájához hasonlítják. Az érdekes irodalmi eseményt természetesen még részletesen fogunk foglalkozni.

Az iskolai év. A mint említettük már, az elemi iskolák szorgalmi ideje ez évben kézügyességi tanfolyam bevezetése folytán néhány héttel megrövidül. Az iskolások estőörtöki ülésében foglalkozott ezzel az ügygel, melynek alapján a hittani vizsgák már május utolsó napjaiban meglesznek, míg a nagy vizsgák június első hetében, a pünkösdi ünnepek előtt folynak le. Az évzáró ünnepély június 14-ikén lesz.

Országos jubileumi zarandoklat Lourdesbe. Március 16-án közel 200 hívővel impozáns zarandoklat fog indulni a boldogságos szűz Mária megjelenésének helyére — Lourdesbe. Ezen zarandoklat védnöke tudvalevőleg megyénk nagynevű püspöke, Proláska Ottokár dr.; továbbá fő felkivezetője Giesswein Sándor dr., biersi apát, kanonok, orsz. képviselő és a Szent István Társulat alelnöke stb. Ezen kívül a lelki vezetésben az ország majdnem minden megyéjéből 1—1 pap fog részt venni. Jelentkezéseket, tekintettel az idő előrehaladására a teljes részvételt díj beklődése mellett még március 10-dikéig elfogad a technikai rendezőség: *Magyar Utazási Vállalat r. l. Budapest, IV. Eszki ut 3.*

Mozsi. Az Orthon kávéházban levő Bioskop, mely városunk közönségének egyik legked-

vesebb és legkellősebb szórakozó és találkozó helye, jövő héten érdekes műsora a következő: 1. Nyugat-Afrikában (ismeretterjesztő). 2. Az imitátor (humoros). 3. A művészgályos (érdekesítő). 4. Elefántok Indiában. 5. Az éjjeli ór. 6. A mindenes férj. 7. Ferike a nagyvilágban. 8. A mezőn. 9. Tengerészek gyermeke. — Az oszonna előadások is megkezdődtek, melyek delután 6 óratól 7-ig tartanak s közben 10 percnyi szünettel egyfolytában adatik le.

Fosorozás. A f. hó 30-án kezdődő fosorozásra ismétellen felhívjuk az érdekelte ifjuság figyelmét. 30-án az első korosztálybeliek, 31-én a második korosztálybeliek és vidékiek, április 1-én a harmadik korosztálybeliek kerülnek sor alá.

Utazás Rómába. X. Pius pápa Ó Szent-sége 50 éves aidozópapágának jubileuma alkalmából Vaszary Kolos bíboros hercegprímás védnöksége alatt a husvéti iskolai szünet idején ifjusági tanulmányút és zarandoklat indul Rómába. Az utárny: Budapest—Fiume—Ancona—Róma; vissza: Róma—Ancona—Fiume—Budapest. Az indulás ideje a budapesti keleti pályaudvartól 1908. április 14-ike este 6 óra 50 perc; visszaérkezés ideje Budapestre április 22-én reggel 8 óra 50 perc; a római ötnapi tartózkodás ideje alatt az összes régiségi és vallási nevezetességek megtekintése pontos és lelkiismeretes felügyelői vezetése alatt. Külön pápai kihallgatás.

Részvetehetnek középiskolai tanulók, tanárok és ezek hozzátartozói, tehát szülők, felnőt intelligens férfiak és nők. Az utazás alatt együttesen, Rómában külön vezetésben részesülnek a tanulók és külön a felnöttek. A tanulók szállása az Irgalmas Nővérek vezetése alatt álló Santa Maria intézetben, a szülőknek egyes kijelölt hotelben lesz.

Részvételi árak: 1) tanulóknak 120 k; 2) tanároknak 132 k; a tanulók hozzátartozói számára 174 korona. E részvétel árban benne van az utazás összes költsége és pedig vasuton II. hajón I. osztályban; benne van az eltátás oda és vissza Fiumétől és Fiuméig; a vezetés és római teljes ellátás; Városunkból Vargha Danján tanár is tagja a rendező bizottságnak. Jelentkezni lehet nála március 20-ig. Felvilágosítást is ő ad. Ezen olcsó és kedvező tavaszi zarandoklatot melegen ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

A város gyomra. A mult hó folyamán közfogyasztásra levágtak a közvágóhídon 1 drb. bikát, 111 drb. tehenet, 124 drb. ökröt, 4 drb. növendéket, 322 drb. borjut, 29 drb. juhót, 1 drb. kecskét, 380 sertést. Összesen 979 drb. állatot.

Füstbe ment terv. Hajdina István ceglédi kőszórnó segéd berándult Fehérvárra, hogy az arházhába letett örökség felvegye, azt üzleti dolgokba fektetvén, gondtalan megélhetést biztosítson magának. Az örökség 180 koronát tett ki csak, mégis megörült neki, mert hiszen most jutott először olyan pénzhez, melyért nem kellett nehé munkában dolgozni. Örömiében beült egy kocsnába, hol annyira örömet vitt rajta régi szenvedélye, a bórvas, hogy még a megalapítandó jövőről is megfeledkezett. Elnehezült fejlel indult aztán utnak, hogy megtekintse a várost. Sorra járta a lebujokat, miköz aztán belefáradt a mulatságba, szomorú tapasztalaira jutott. Oda lett az örökség, füstbe mentek a tervek. Ejjel 2 órakor vigasztalan ábrázattal állított be a rendőrséghez, hogy jöjjön segítségére az elvesztett kincs feltalálásában. Csak arra emlékszik, hogy pénzt utoljára a Reinitz-féle kávéházban látta. De hogy elveszett-e, vagy elopták, arról nem tud beszámolni. A rendőrség nyomozást indított a fucsba ment örökség felkeresésére.

Tolvaj a kupóban. Kenessey László kir. albiró fényképező gépe a mult év június 27-ikén tolvajkezembe került. Az albiró Pettendről utazott Székesfehérvárra s ez útjában tűnt el a 200 korona értékű fényképező gép. A nyomozás a gép tolvaját Hell János váli asztalos személyében kerítette elő, aki ekkor már tulajdott a gépen. A kir. törvényszék mai tárgyalásán a bíróság 14 napi elzárást mért a tolvajra.

Hulla a habokban. A szászhalombattai halászkör egy 40—45 éves embernek látszó hullát fogtak ki a Duna-habjaiból. A hulla kiletét nem lehetett megállapítani. A hullát egy névtelen kereszt alá temették el a szászhalombattai temetőben gyászolók nélkül.

— Ertesítés. A Vasutas Szövetség által rendezendő szabad előadások 1908. évi március 8-án délután 4 órakor folytatódnak a város háza nagytermében, mely alkalommal *Janikievits Vazul* ur „*A természet köréből*” címmel fog előadást tartani. A Vasutas Szövetség.

— A Dunántúli Pénzügyi Tisztviselők Egyesületének Tanácsa folyó évi március hó 25-én délelőtt 11 órakor Budapesten, a pénzügyi tisztviselők országos egyesülete ülésstermében (V. Zrínyi-utca 12. sz.) ülést tart.

— A villamjárulati támadói közé belépett a kis Móri Jancsi is, Móri János sárca-utcai napzasámos 7 éves fia. A kis Jurkó játékának tárgyátul szemelte ki a sárca-utcai villamjárulati támadókat; nagy kedve telt benne, ha egyet-egyet sikerült megdobnia s az csörömpöve hullott alá. A kis Jurkó hónapokon át tüzte játékát, míg nem tegnap fölönfogta a rendőrség. Azt azonban nem ismeri el; hogy valamennyi rossz lámpának ő a megrentója. A rendőrség Tovább kutat. A járulati körülbelül 150 korona kárt szenvedett a ledobált lámpák által.

Vérszegénység

ellen igen gyorsan gyógyít a SCOTT-féle Emulsió és az ezen betegségből származó kedélytelenséget, csüggedést és gyengeséget is elhárítja. Az a jó hírvér, melyet a SCOTT-féle Emulsió kivívott magának, különösen vérszegénység eseteiben, azon alapszik, hogy annak elkészítéséhez azokat a legfinomabb szereket használják, melyek pénzért egyáltalában beszerezhetők, amelyek sok évi tapasztalat alapján tudtak felismerni, továbbá, hogy ezen alkotórészek a sajátos

Az Emulsió készítéséhez a SCOTT-féle halolaj-védjegyét a halasat a legújabb technikával foglalkozó vállalatok használják.

SCOTT-féle ELJÁRÁS

által izletes, igen könnyen emészthető Emulsióval dolgoztatnak fel. Ennek eredménye ezen készítmény, melynek tápereje felülmúlhatatlan.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 80 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

Jó házikoszt kapható Megyeháztér 13. sz. alatt.

— Garázdaság a péksütemények közt. Varga György péksegéd, egy kissé mélyebben nézett a pohár fenekére, nem csoda tehát, hogy ebben az állapotban sok galibának lón-okozója, illuminált állapotban állított be. Mohai Ferenc Simor-utcai péksütemény, hol először csak gorbomba szóval megaduldozott, aztán a péksütemények közt vitt végbe garázdaságot. A süteményeket szanaszét szórta az üzlet minden zegzugába, mire aztán egyszerűen kitétek a szűret. Erre bicskát rántott s ki tudja mi mindent csinál, ha idejekorán le nem tülelik. Úgytét már a rendőrkapitányság kezeli.

— Asszonyok harca. Egyed Erzsébet falubattyáni hajadon nagyon zokon vette László Juliánától, hogy a törvény előtt ellene vallott. Haragját egy alkalommal aztán tettre váltotta, egy sodrófával anyira megmossa László Juliánát, hogy az szegény 8 napi orvosi kezelésre szorult. A helybeli járásbíróság a dühös hajadont 6 napi elzárásra és 10 korona pénzbüntetésre ítélte, mely ítéletet a felelősségi bíróság is fentartott.

Nevelés a családban és az iskolában.

Horozev Antal áll. főreáliskolai tanár előadása. Tartotta a Vasutas Szövetségben 1908. február 23-án. (Folytatás.)

Mint említettem, a sikeres nevelésnek egyik elengedhetetlen feltétele a családi béke. A másik nem kevésbé elengedhetetlen feltétele az, hogy vallás-erkölcsi alapon nyugodjék. Városunk egyik

kiváló pedagógusa, dr. Kuthy József főigazgató mondotta a székesfehérvári kath. néptanítók egyik közgyűlésén a következőket: „Ha a hazának, a trónnak tántoríthatatlan hűségű polgárokra akarunk nevelni, úgy a nevelésben a vallás-erkölcsi alapról leszállunk nem szabad soha. En mint római katolikus ember a vallásos nevelés alatt azt értem, hogy tanítsuk meg gyermeinket hitünk igazságaira, erősítsük meg őket, hogy szent vallásunk tanai szerint éljenek, azokban haljanak meg. Ütessük a gyermek szívébe a vallásosság magvát, hogy abból életének boldogításául a viaszgatalás, az Isten akaratában való megnyugvás fája sarjadjon fel s majdan lombkoronájával megöjtje a férit és aggot a kétségbeesés pusztításait.” En teljesen magamévá tettem ezt a felfogást a vallásos nevelés dolgában és hajlandó vagyok elhinni, hogy a jelenlévő Hölgyek és Úrak valamennyien át vannak hatva a most idézett elvek igazságától és magasztosságától, de őszintén szólva, nem látok elég garanciát azért, hogy Önök tisztában vannak azzal is, miképen kell e fenkölt elveket a gyakorlati életben megvalósítani. Mert közéletünk fejlődése oly irányban halad, hogy sok kifejezéshez nagyon különböző, sőt ellentétes magyarázatokat fűzünk. Így áll a dolog a vallásos neveléssel is. A közfelfogás ebben a főbenjáró kérdésben általában az, hogy eleget teszünk kötelességünknek akkor, ha szorgosan ellenőrizzük gyermeink vallásos életét, tudnillik ha, ügyelünk arra, hogy naponta eldarálják a Miatyánkot, ha minden vasárnap templomba küldjük őket és arra is fordítunk gondot, hogy jól bemagolják a katekizmust. Ha Önök azt hiszik, mélyen tisztelt Hölgyeim és Úraim, hogy ez elég az időösszege és így sikerülni fog gyermekeiket vallásos életre nevelni, nagyon tévednek. Nekünk arra is kell törekednünk, hogy ezek az elvek és tanítások bevésszék a gyenge lélekbe s hogy azok célját és igaz rendeltetését megértessük a gyermekkel. A megérteésnek a leghathatósabb eszköze a példa. Vagyis járjunk elől jó példával. Legyünk első sorban mi magunk vallásosak és éljünk vallásunk tanai szerint és akkor biztosan számíthatunk arra, hogy gyermekeink is vallásosak lesznek. Az iskola nagy súlyt vet a növendékek vallás-erkölcsi nevelésére. A hitoktatók, a tanári kar minden egyes tagjának buzgó támogatásával rajja vannak, hogy az ifjúság lelkében gyökeret verjen az isteni törvények tisztelete és arra is fordítanak gondot, hogy a tanulók vallásbeli kötelességiknek mindenkor eleget tegyenek.

Ujabbban nálunk Magyarországon is kezd sikra szállni egy szellemi tábor, ez idő szerint hála Isten, még kevés legényből álló tábor, amely a vallást mint nevelési eszközt sutba akarja dobni, mint valami ősi, hasznavehetetlené vált dolgot. Ezek a stréber filozófusok, ezek a telhetetlen kis óriások azt hirdetik, hogy az évezredekben át bevált nevelési eszköz, vagyis a vallást, helyettesíthetjük mással, ami inkább megfelel a modern kor szellemének, ami felszabadítja az embert a szellemi gyámság alól. Ezek az újítók nem tanulják soha, nem is ismerik, tehát nem is taníthatják azt, hogy: „szerecsd felebarátodat, mint tenmagadát” abban az értelemben, mint azt Krisztus hirdette. Ők lesajnálják ezt a tant, mert nem képesek megérteni s azt hirdetik ennek helyébe, hogy szerecsd önmagadat mindenekelőtt és mindenekelőtt. Azt hiszem, fölösleges nevén szólítani a gyermeket. Azt hiszem, mindenki tudja, hogy arról a filozófiáról van szó, amelyet a célszerűségi iskola címén ismerünk. Mit hirdet ez a csoport egyetemi tanuszekekről, kongresszusokon és népgyűléseken? Azt mondják, hogy helyes, igazságos, jogos mindaz, ami nekem célszerű, ami nekem hasznos, ami az én szükségleteimet legjobban kielégíti. Az ő tanuk szerint helyes, jogos és erkölcsös minden cselekedet, amellyel saját céljaimat elő tudom mozdítani, ha kell; felebarátaim rovására is. Mélyen tisztelt Hölgyeim és Úraim ha ezt a tant fogadjuk el a nevelés alapjául, hová jutunk? Elragad minket, magával sodor az önzés piszkos áradata az erkölcsi zűlés örvényébe. Ha leborulunk az önzés bálványára előtt, romba dől erkölcsi világunk temploma és romjai között felülük sátralkat az erkölcsi zűbárosok; akik lár-mázva kínálják a haszonlesés, az üzérkedés és kufárkodás hitvány portékáit.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZ.

Szerda, március 4.

A szabin nők elrablása. Egy régi szelid me-netü, de annál kedvesebb s humorában annál jobb izü színmű. Egy öreg professzornak (Kovács) van egy ifjúkorában elkövetett bűne: „A szabin nők elrablása.” Hozzája véldik egy szingzagutó (Gyöngyi) s rábeszéli, hogy engedje át neki elő-adásra. A professzor beleegyezik s a darab csu-fosan megbukik. Mindez természetesen ékes és éktelen bonyodalmak, patgató családi jelenetek keretében folyik le.

Nem a mai törzspublikumnak, nem is a mai színészeknek íródott. Maga a darab lassan vonul előre — ámbár sehol nem unalmas — modern színpadi fogások egyáltalán nincsenek benne. A darab mindene, a hatás tengelye azonban Gyöngyi Izsó volt. Tegnap mindenlelcicsértünkkel emeltük őt fel, mikor a Goldstein Számít alakította. Ha akkor egy oldalról néztük volna őt, ma-ei kell ismerünk, hogy Gyöngyi Izsó igazi, sokoldalú, nagytehetségű művész, a legeslegjavából. A szingzagutó szerepét anyi leleménnyel, minden kínál-kozó alkalmat oly páratlan bravurral használt ki, hogy közönségünk nem győzött vele eléggé be-telni. Több dicséret nem is mondhatnánk rá, hanem a jövőbe nézünk és tiszteletteljesen — ha szabad — ajánlunk valamit az igazgató úrnak. Úgy tudjuk, hogy a színtársulat személyzetében majdnem teljesen megújul. A régi közöl talán csak Batori marad meg, a többiek költyek és urak szétrepülnek a szélfórsa minden irányban. Mikor tehát szabad a vásár, miért ne gyarapod-hatnék a színtársulat egy oly kiváló erővel, mint Gyöngyi Izsó, aki nem csak magasra emelné a társulat nivóját, hanem a publikum szemében is képviselné a magasabb, igazi művészetet. Mi hisszük, hogy a három közül egyik se vesztené, még akkor se, ha Szalkai direktor az apát szivé-hez nőtt leányával együtt szerződtetné. Hogy ügyes színész és kellemes hangjával, finom játékával csak előnyére válnék a színtársulatnak, azt már elegendig is bebizonyította.

Péntek, március 6.

Doktor-ur. Leszállított árrakkal, de zsufolt ház előtt ment újra. A zenekar — a publikum mélyeséges szívfejdalmára — újra kiszorult a helyről.

Déry Béla jutalomjátéka. Kedden *Egy szegény ifju története* színműben Déry Béla jutalom-játéka lesz. Szivesen és szeretettel ajánljuk őt a nagy közönség figyelmébe, aki mindig magasan állott mint művész nagy ambíciójával, mindig szympatikus előadásával. Ha valaki, úgy ő való-ban megérdemli az őszinte rtkonszenvet.

Heti műscr. Március hó 8-tól március hó 14-ig: Vasárnap: délután Várázsteringő; este Tündérszerelm. Hétfő: Aranyember. Kedd: Sze-gény ifju története, Déry jutalomjátéka. Szerda: János vitéz, Sziklai Szeréna vendégjátéka. Csüt-törtök: Lotti eredelessé, Sziklai Szeréna vendég-játéka. Péntek: Vasgyáros, zóna. Szombat: A Föld ura, regőczi Exner Győző drámája.

Anyakönyvi statisztika.

1908. február hó 28-tól március hó 7-ig.

Születés. Született: 18 törvényes fiú, 2 leány, 0 tör-vénytelen fiú, 0 leány; ezekből halvaszületett törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 18.

Halálozás. Elhalt: 10 fiú, 4 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiú, 2 leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0, 7 éven felüli fiú 3, nő 4. Összesen 14.

E szerint a születés a halálozást 4-el mulja felül.

Elhaltak. Szentés István r. k. dv. pályamunkás, 42 éves, Homokosor. — Bach Sándor r. k. dv. mozdonyvezető, 46 éves, Gyümölcs-utca 18. — Miske István r. k. 7 hónapos, Salétrom-utca 17. — Kuratko József r. k. földm. napsz. 23 éves, Csapatkórház. — Kovács Lajos r. k. földm. napsz. 40 éves, Szt. György kórház. — Pintér Jánosné, Pap Mária, 40 éves, Hal-tér 11. — Ötv. Lujza Adámné, Lujza r. k. 28 éves, Hal-tér 17. — Sátor István r. k. 3 éves, Szt. György kórház. — Spitzer Vilmos, izr. magánor, 63 éves, Nádor-utca 2. — Pogács Anna r. k. 10 éves, Alsó-királyosor 6. — Csikberényi, Nagy Pál r. k. kisbirtokos, 77 éves. — Huszár István r. k. eszmázás-segéd, 63 éves, Szömörce-utca 13. — Béres Gáspár r. k. 24 éves, fodrász-segéd, Szt. György kórház. — Ceifra Sándorné, Pellérdi Julianna ref. 50 éves, Szt. György kórház.

Műtrágya!!!

a legjobb és a legjutányosabb áron kapható a

helybeli keresztény fogyasztási szövetkezet

fő- és fióküzletében.

Főüzlet: Szögyény-utca 1.

Fióküzlet: Zámoly-utca 33.

LEGJOBB CIPŐTISZTÍTÓSZER

NIGRIN

mely a legpompásabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi. NIGRIN egészségi szempontból melegen ajánlható, mert NIGRIN folytonos használatnál is a bőrt légmentesen el nem zárja, úgyhogy a láb kipárolgását nem akadályozza.

ST. FERNOLENDT, Bécs

cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

KOVÁTS PÁL

fűszer, csemege, ásványvíz, bel- és külföldi borok és pezsgők, gazdasági cikkek és veteménymagvak raktára.

Cégnállás 1840.

SZEKESFEHÉRVÁR

Cégnállás 1840

Van szerencsém a tavaszi időnyre ajánlani arankamentes lucerna, vörös hére, baltacim, oberdorfi, lekendorfi, mamuth és olajbogyó takarmányrépa, továbbá angol, francia, olasz perje, mezei komocsin, árva-rozsnok, pázsittü, mohar, bükköny stb. magvakat. Különböző friss konyhákerti magvak! Kék-galic, kénpor, raffia, permetező- és kenező-gépek!

Különböző száraz és olaj-tészték, kencék, (firniss) lakkok, ecsetek stb. — Főraktár pormentesítő padló olajból.

Bőjti-idenyre állandóan friss tengeri halak pácolva és füstölve!

Füstölt hal kitűnő ízű, 2 korona kúója.

Angolná, francia és belföldi szardinia olajban. Pisztráng.

O-bor literje 42 kr. üveg nélkül!

Szíves megrendeléseket kérve, kiváló tisztelettel

Kováts Pál.

Valódi brünni szövetek

● az 1908. évi tavaszi és nyári időnyre.

Egy szelvény 3-10 m. hosszú teljes térdruhához (kaphat, nadrág és mellény) elegendő, csak	1 szelvény 7 korona 1 szelvény 10 korona 1 szelvény 12 korona 1 szelvény 15 korona 1 szelvény 17 korona 1 szelvény 18 korona 1 szelvény 20 korona
---	---

Egy szelvényt feleke szalonruhához 20.— Kr. éri, színtény felöltözöket, turistalódeut, seycim-kangarri stb. stb. győző árkona kúó a tünit meg-biztító és szűző cég mindenütt taneri pozú-gyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magányos elvz. ha műveltségletét közvetlen Siegel-Imhof cég-nél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek.

Szabott, legolcsóbb árak, Orsági választék.

Mintákat, figyelmes kiválasztás, még a legkiseb-tenedelésnél is teljesen friss áruhan.

HIRDETMÉNY.

Nagymennyiségű első osztályú szokvány minőségű sima és gyökeres Riparia-Portalis, Rupestris-Monticicola és Vitis-Solonis amerikai vadvessző, valamint ugyanígy alanyra nejesített első osztályú szokvány minőségű a legjobb bor és csemegefajta

gyökeres fásoltványok

hozatnak általunk forgatombá.

BADACSONYVIDÉKI SZŐLŐTELEP

kezelése, Tapolca (Balaton mellett).

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ

CIM, CIMER, SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓ

SZEKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

ELECTRO BIOSCOP (Mozgó fényképek)

az „OTTHON” kávéházban Kossuth-utca 13. sz.

Naponta 2300. méter film bemutatás!

Szabad bemenet! I. rendű cigány zenekar! Buffet.

MEGHIVO

A MÓRI KERESZTÉNY HITELSZÖVEZETEK

1908. évi március 15-én délután 1 órakor,
a Katolikus Kör nagytermében

VI-ik ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

tartja,

melyre a szövetezket tagjai tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

I. Igazgatósági jelentés.

II. Felügyelő-bizottsági jelentés a zárszámadások felülvizsgálásáról, valamint a II-ik (1903-1907.) értársulat vagyon- és vagyon felosztási kimutatásáról és ennek alapján a felmentvény megadására, a mérleg megállapítása, a tiszta jövedelem felosztása.

III. Elnök, 5 igazgatósági, 12 választmányi rendes, 1 pót, három felügyelő-bizottsági rendes, két felügyelő-bizottsági póttag választása.

IV. Netáni indítványok tárgyalása, ha 8 nappal megelőzőleg az elnökségnél írásban beadatnak.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetezket helyiségében kifüggesztéll és mindenki által megtekinthető.

Kelt Mórrott, 1908. február 21.

Az Igazgatóság.

MÓTORVEVŐK FIGYELMÉBE!

HERKULES-MÓTORVÁLLALAT, Budapest, V., Váci-ut 30.

Ajánlja ugy csöplési, mint malomüzemre kitűnően alkalmas, legegyszerűbb benzinkomobiljait, melyek V. ker., Váci-ut 30. szám alatti gyárban bármikor üzemben megtekinthetők.

Teljes jótállás

kifogástalan üzemért!

Üzemzavarok kizárva! Bámulatofosan egyszerű szerkezet!

Redkívül csekély benzinfogyasztás!!! — 13-14 éves fiu is kezelheti!!!

Arjegyzék ingyen! Olcsó árak részletfizetésre!

200 drb. elismerő levél a Magyarországon üzemben levő motorokról!

HIRDETÉSEK

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban, Szent-István-tér I. sz.

A Móri Keresztény Fogyasztási Szövetkezet mérleg-számlája

1907. december 31-én.

VAGYON			TEHER		
	Kor.	fill.		Kor.	fill.
Készpénz	568	94	884 db. törzsbetét á 10 koroná	8840	—
Móri ker. hitelszövetk. üzlet rész	6340	—	Áruhitelezők	2142	35
Árukészlet	16052	24	Kölcsöntőke	22522	80
Adósok	3871	10	6% osztalék 884 betét után á 60 fill.	530	40
Ingatlan	7406	02	Ingatlan avulás	202	75
	34238	30		34238	30

Veszteség-nyereség-számla 1907. december 31-én.

KIADÁS			BEVETEL		
	Kor.	fill.		Kor.	fill.
Személyzet fizetése	2693	44	Nyers haszon	9487	32
Szállítási költség	2858	17			
Fűtés, világítás	131	48			
Házbér	80	—			
Dohánytőzsdebér	234	—			
Kamat	1330	98			
Felszerelés	1077	60			
Adó	339	50			
6% osztalék	530	40			
Ingatlan avulás	202	75			
	9487	32		9487	32

1906. év végén volt 486 tag 899 betéttel
1907. évben belépett 1 „ 1 „
együtt 487 tag 900 betéttel
1907. évben kilépett 7 „ 16 „
1907. év végén maradt 480 tag 884 betéttel

Hepper Jeromos elnök. Schweighardt Veremund alelnök. Pirkner Ernő könyvelő.
Ruff György, Steiner József, Flatsker György, Kriegler Sándor, Mergl Ferenc, Széllé János.

Ez eh mérleg-, veszteség-nyereség-számla a fő- és segédkönyvek alapján a felügyelőbizottság által megvizsgáltatván, minden tételben helyesnek találtatott.

Mór, 1908. február 21-én.

Gaszner József, Geszler Mihály, Krár János, Magocs Pár, Bittner József, Pisch József, Pisch János, Schindele József, Stöger Márton, Stöger János, elnök.

